

«Brutal/Feral. Arquitectures de supervivència»

Comissariat, Andrés Hispano amb la col·laboració d'Ingrid Guardiola

Artistes: Marcel·lí Antúnez, Marta Bisbal Torres, Albert Coma, ISSA (Island School of Social Autonomy), Laura Lio, Dani Montlleó, Txema Salvans

Del 21 febrer al 18 de maig de 2025

Inauguració, divendres 21 de febrer a les 19 h

Bòlit_LaRambla i Bòlit_StNicolau

«Brutal/Feral. Arquitectures de supervivència» està dedicada a dos imaginaris en aparent confrontació, el de l'arquitectura brutalista i el de les ciutats ferals, ciutat boscs o ciutats assilvestrades.

Si el brutalisme imagina ciutats de formigó, cases de disseny i búnquers per milmilionaris, així com presons i fortificacions de tota mena, el feralisme s'impregna de l'imaginari de la ruïna, apel·la a l'espai públic i a la relació amb animals, plantes i minerals d'una forma més orgànica.

Aquestes referències al brutalisme i al feralisme són claus en un moment en què degut a l'emergència climàtica es qüestiona la petjada de carboni, la relació entre ecosistemes humans i animals i vegetals.

La crisi ecològica multifactorial ens obliga a obrir preguntes sobre quins models de ciutats volem i quins són els imaginaris que hi associem en un planeta altament urbanitzat.

L'exposició aplega l'obra de sis artistes i un col·lectiu de diferents procedències i té lloc a dos espais del Bòlit i a l'espai públic.

En el programa públic hi haurà presentacions de llibres, projeccions de pel·lícules, un seminari al COAC, una presentació del projecte comunitari ISSA, una assemblea oberta, dues visites comentades i un cercavila.

El proper divendres 21 de febrer a les 19 h al Bòlit_LaRambla i, a continuació, al Bòlit_StNicolau, tindrà lloc la inauguració de l'exposició «Brutal/Feral. Arquitectures de supervivència». L'acte comptarà amb la presència de Quim Ayats, Regidor de Cultura i Jordi Camps, Diputat de Cultura, així com dels artistes i comissaris.

Aquesta exposició, que tanca el cicle *De rerum natura*, està dedicada a dos imaginaris en aparent confrontació, el de l'arquitectura brutalista i el de les ciutats ferals, ciutats bosc o ciutats assilvestrades. I ho fa a través dels treballs de Marcel·lí Antúnez, Marta Bisbal Torres, Albert Coma, ISSA (Island School of Social Autonomy), Laura Lio, Dani Montlleó i Txema Salvans.

La mostra, recull l'esperit dels seixanta i la diatriba entre el brutalisme (una arquitectura i un model de ciutat basat en la propietat privada, la seguretat i la clara distinció entre l'espai públic i l'espai privat –les noves torres i castells personals-) i l'arquitectura ecosistèmica, porosa, vegetal, on la distinció entre el dins i el fora, l'espai públic i el privat, no és tan clara.

Per *Brutal*, o per *Brutalisme*, es comprenen diverses tipologies arquitectòniques, inspirades en el racionalisme dels anys vint i trenta però hipertrofiades per les necessitats de la postguerra, primer en els suburbis anglesos, i després en la resta del món. Particularment aclaparador i deshumanitzat sembla el brutalisme als països de l'Est, potser per això s'han convertit en espais de culte, tal com veiem en moltes publicacions. Aquesta estètica, absent d'ornaments, monumental, modular i sovint inspirada en fortificacions militars, del castell al búnquer, diversifica el seu ús convertint-se en seu d'edificis públics, de barriades de treballadors o habitatges de luxe a parts iguals.

Feral és com s'anomenen els animals domèstics que, en ser abandonats, tornen a una naturalesa que els és estranya i hospitalària alhora. Gossos deixats en els marges de la ciutat, colònies de gats, micos a l'Índia adaptats a l'urbs com un "nou bosc", etc. En la nostra accepció, *Feral* es refereix a paisatges com el de Prypiat (Txernòbil) que han vist l'urbs "recuperada" per la naturalesa, en un paradoxal miratge de ciutat possible. Els boscos verticals de Stefano Boeri o els projectes de ciutat-bosc a Singapur són només alguns exemples d'aquesta arquitectura a la recerca d'una nova comunió amb la naturalesa que transcendeixi tres segles de jardins i parcs zoològics incapaços ja de satisfer la nostra necessitat d'un contracte sostenible entre la civilització i la naturalesa.

Aquestes referències són claus en un moment en què degut a l'emergència climàtica es qüestiona la petjada de carboni, la relació entre els ecosistemes humans i animals i vegetals, es repensa quina arquitectura han de tenir les ciutats per ser més habitables des del punt de vista de la salut integral.

La crisi ecològica i multifactorial actual ha tornat a posar aquest debat sobre la taula i l'exposició vol obrir preguntes sobre quins models de ciutats volem i quins són els imaginaris associats a aquestes dues perspectives.

«Brutal/Feral. Arquitectures de supervivència» proposa evocar aquest escenari, aquests imaginaris a partir del treball de diversos artistes contemporanis en dos dels espais expositius del Bòlit, així com a l'espai públic.

Obres

Al Bòlit_LaRambla trobem dues videoinstal·lacions de Marta Bisbal Torres (Mollerussa, 1974): *Brutal Moods*, un assaig audiovisual que reuneix multitud de fragments sobre la manera en què l'arquitectura brutalista ha estat referida en el cinema contemporani i *10''* que mostra la demolició d'un gratacel brutalista a Frankfurt el 2014, en un moment en què s'està revisant la vigència d'aquest model.

A *El cau de la morena (versió 2)* de Dani Montlleó (Mataró, 1966) una sèrie de desmuntables de cartró ens acosten a les paradoxes de l'arquitectura brutalista en la ficció, escenografia preferida del malvat sofisticat i, tanmateix, també hi apareixen espais dissenyats exquisidament per a animals que, en un gir històric, acaben sent "brutalment" ocupats pels seus creadors.

Situada a l'illa de Vis, a Croàcia, ISSA - The Island School of Social Autonomy és una escola experimental que té com a objectiu conrear maneres de viure, aprendre i ensenyar junts, així com prototipar com viure una "bona vida" a l'era de l'extinció. En aquesta instal·lació, els materials de lectura vinculats al projecte es poden descarregar i llegir-los *in situ* o emportar-se'ls.

A l'altar del Bòlit_StNicolau Albert Coma (Olot, 1980) hi ha aixecat *Món de passatges*, una torre de Babel feta de residus i objectes que l'humà ha anat creant i modificant, amb elements que semblen procedir d'altres ecosistemes. La torre s'erigeix com una ruïna contemporània, però amb la poètica de la deixalla, del diàleg entre ecosistemes i de la falta d'utilitat pràctica de tot aquell conjunt.

La sinantropia defineix la capacitat d'algunes espècies per adaptar-se a les condicions ambientals creades o modificades com a resultat de l'activitat humana. Txema Salvans (Barcelona, 1971) presenta una instal·lació fotogràfica a mode d'àlbum de relacions inesperades sobre la possibilitat d'habitar contra natura.

L'*scrapbook* o llibre de retalls, és un mitjà interessant per posar en relació imatges de diferent procedència. En aquest àlbum d'Andrés Hispano (Barcelona, 1964) titulat *Trouble in Paradise* es reuneixen imatges sobre la nostra idea de paradís i la manera en què va anar derivant cap el ciment, la ruïna i les alçades vertiginoses.

A *Savia sangre* de Laura Lio (Argentina, 1967) tres peces de paper, collage i pintura ofereixen amb les seves formes i composició una reflexió sobre la falsa dicotomia entre cultura i naturalesa. Darrere d'un collage d'espectacles i missatges propis de la vida urbana, creixen arrels buscant suport i perpetuïtat.

Dues peces completen l'exposició a l'espai públic. D'una banda, als Jardins de Sant Feliu, trobem *De-vuelta al remitente* de Laura Lio, un niu gegant fet de tota mena d'elements, naturals i industrials, entre els quals hi ha fins i tot objectes creats per espantar els ocells. Un niu que ens retorna allò que un dia vam fer contra els altres.

De l'altra, Marcel·lí Antúnez (Moià, 1959) protagonitzarà *Natura centrum est*, una performance de tradició oral en forma d'investigació sobre les múltiples genealogies de l'agricultura ecològica que troba les seves arrels en l'anarquisme o la teosofia, entre d'altres. Aquest cercavila es fa amb la col·laboració del Sismògraf d'Olot.

Programa públic

Dijous 13 de març a les 19 h / Llibreria 22

Presentació del llibre *La poètica de l'espai* de Gaston Bachelard

Amb Ingrid Guardiola, directora del Bòlit i Andreu Gomila, traductor.

Dijous 3 d'abril de 10 a 18 h / COAC Girona

Seminari *Ecosistemes en pugna: quin model de ciutat necessitem?*

Amb Sergi Cot, Enric Cassú, Mike Duff, Ramon Faura, Andrés Hispano, Xavier Monteys, Federica Matelli, Marc Rosdevall

En col·laboració amb el COAC Girona.

Dijous 3 d'abril a les 18.30 h / Bòlit_LaRambla i Bòlit_StNicolau

Divendres 9 de maig a les 18.30 h / Bòlit_LaRambla i Bòlit_StNicolau

Visites comentades a «Brutal/Feral. Arquitectures de supervivència»

Amb Andrés Hispano, comissari

Divendres 4 d'abril a les 18.30h / Barri Vell de Girona

Natura Centrum Est

Amb Marcel·lí Antúnez, Núria Martínez Vernis, la banda musical i els feligresos Cercavila i performance de tradició oral

Sortida: Plaça del Vi. Arribada: Bòlit_PouRodó

Dijous 10 d'abril a les 18.30 h / CC La Mercè

Presentació del projecte Island School of Social Autonomy

Amb ISSA (Mediengruppe Bitnik, Srécko Horvat)

Condueix la sessió: Cristina Andreu.

Dimecres 16 d'abril a les 18.30 h / Bòlit_PouRodó

La cultura declara l'emergència (CDE)

Assemblea oberta

Dissabte 3 de maig a les 11 h / Cinema Truffaut

Projecció:

***Brutal moods (58' 2022)* de Marta Bisbal Torres**

***Salvaxe, salvaxe (86' 2024)* d'Emilio Fonseca**

Amb Marta Bisbal Torres i Andrés Hispano

Biografies

Andrés Hispano (Barcelona, 1964) és artista visual, realitzador i comissari cultural. Llicenciat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, ha destacat per la seva participació en mitjans audiovisuals com a creador i director de programes com Boing Boing Buddha (BTV, 2000-2003), Baixa Fidelitat (XTVL, 2005) i Soy Cámara (TVE/CCCB, 2010-2020). Ha comissariat exposicions rellevants com «La ciutat dels cineastes» (CCCB, 2001), «El rei de la casa» (Palau de la Virreina, 2005) i «Pantalla Global» (CCCB, 2011). És autor de llibres com *David Lynch. Claroscuro americano* (1997) i coautor de diversos projectes editorials. També ha dirigit documentals com Fragmentos (TVE/CCCB, 2010), dedicat al cinema experimental, i ha treballat en la reproducció artística de films. Ha escrit sobre cultura visual al suplement Cultura/s de La Vanguardia (2002-2014) i col·labora com a professor en universitats i escoles de disseny com LCI i Elisava.

Marcel·lí Antúnez (Moià, 1959) és una figura internacionalment reconeguda en l'art electrònic i l'experimentació escènica. Cofundador de La Fura dels Baus, va ser líder de la companyia durant els anys vuitanta. Amb més de trenta anys de trajectòria, ha desenvolupat un univers visual personal basat en la "Sistematúrgia", un concepte que combina dramaturgia i sistemes informàtics. Ha creat instal·lacions interactives i performances mecatròniques, sovint amb robots, que s'han exhibit en més de 35 països, en espais com el MACBA de Barcelona, el Musée Européen de la Photographie de París i el Institute of Contemporary Arts de Londres. Antúnez ha estat reconegut amb nombrosos premis, incloent-hi el Premi Max (2001), el Premi Ciutat de Barcelona (2004) i una menció d'honor al Prix Ars Electronica (2003).

Marta Bisbal Torres (Mollerussa, 1974) és llicenciada en Dret per la Universitat de Navarra, amb màster en Periodisme per la Universitat de Barcelona i doctorat en Dret per la Universitat de Lleida. Des de 2010, utilitza les arts visuals com una eina d'investigació personal i reflexió artística, formant-se en fotografia en escoles i tallers amb reconeguts professionals com Javier Vallhonrat i Joan Fontcuberta. Els seus treballs es desenvolupen a través de diversos mitjans com la fotografia, el vídeo i l'acció performativa. El que vol aconseguir amb aquests és una exploració de l'espai i el temps, i les diferents maneres de representar-los i conèixer-los, jugant amb l'observació i la percepció. Les seves obres s'han mostrat en exposicions individuals i col·lectives com Can Manyé (Alella, 2022), Roca Umbert Fàbrica de les Arts

(Granollers, 2020), i han format part de diversos festivals i certàmens nacionals i internacionals.

Albert Coma (Olot, 1980) és un artista multimèdia amb més de vint anys d'experiència en el món audiovisual i les noves tecnologies. Les seves creacions exploren conceptes com el temps, l'espai, la presència i l'absència, oferint experiències immersives que conviden a la reflexió i a la llibertat creativa. Una de les seves obres més destacades és *Passatge*, un recorregut nocturn i interactiu que combina natura i art multimèdia, que permet als participants activar sons, imatges i objectes integrats al paisatge. Coma també és coeditor d'*Incorpore*, una editorial independent centrada en la interactivitat i la fusió de grafisme i audiovisuals. La seva obra trenca convencionalismes i crea un diàleg entre l'individu, l'entorn i els elements artístics que hi formen part.

Situada a l'illa de Vis, a Croàcia, **ISSA - The Island School of Social Autonomy** és una escola experimental que té com a objectiu conrear maneres de viure, aprendre i ensenyat junts, així com prototipar com viure una "bona vida" a l'era de l'extinció. L'enfocament de l'escola està arrelat en l'autonomia social, l'estratègia política i un model d'organització social que posa l'accent en la capacitat dels individus per funcionar com a membres d'un grup cooperatiu.

Laura Lio (Argentina, 1967) és una artista amb doble nacionalitat, resident a Madrid des de 1990. Formada en escultura a la Escuela Superior de Bellas Artes "Ernesto de la Cárcova" de Buenos Aires, es va llicenciar en gravat a la Universitat Complutense de Madrid el 1997 i va obtenir un doctorat el 2012 amb una investigació sobre la relació entre construccions animals i art. La seva obra integra dibuix, gravat, escultura, instal·lacions i land art, explorant la sinestèsia entre imatge, poesia i so. L'any 2011 va fundar NavEstudio Laura Lio i l'editorial PEZPLATA EDICIONES per a llibres d'artista. Ha exposat internacionalment, incloent-hi el Museu Reina Sofía, i ha rebut premis com la Beca Rockefeller.

Dani Montlleó (Mataró, 1966) és un creador polifacètic que combina les seves facetes d'artista i perruquer. Fundador de Spoon Syndicate, el seu treball reflexiona sobre la relació entre ficció i realitat a través de disciplines com la fotografia, el vídeo, la pintura i l'escultura. Inspirant-se en elements del món de la música, l'arquitectura,

la moda i l'objecte, Montlleó dona vida a personatges i moments reals, construint obres que exploren conceptes com el control, la manipulació o la comoditat. Paral·lelament, ha format part de l'Associació per la Cultura i l'Art Contemporani de Mataró (ACM), participant en diverses exposicions col·lectives. Amb una obra que varia entre maquetes escèniques i grans espais conceptuals.

Txema Salvans (Barcelona, 1971) és un fotògraf i documentalista, conegut per la seva mirada irònica i crítica sobre la societat contemporània. Amb formació en biologia i fotografia, va estudiar a l'ICP de Nova York i començar la seva trajectòria professional molt jove, guanyant el Premi FotoPres el 1997. Ha publicat llibres com *Nice to meet you* (2004), *The Waiting Game* (2013) i *Perfect Day* (2020), explorant temes com la banalitat del lleure, la prostitució a les carreteres i la relació amb els paisatges del Mediterrani. El seu estil es caracteritza per l'ús de la càmera de gran format i la distància narrativa, donant importància a escenes aparentment sense importància que posen en evidència les contradiccions socials. Salvans ha exposat internacionalment en institucions com la Hamburger Kunsthalle i el Museum für Fotografie de Braunschweig, i col·labora habitualment amb revistes com Le Monde, The Guardian i El País.

Més informació

972427627 bolit@ajgirona.cat www.bolit.cat

Descàrrega d'imatges i programa

<https://nextcloud.ajgirona.org/index.php/s/Yezdf8SmtxGNQdY>

